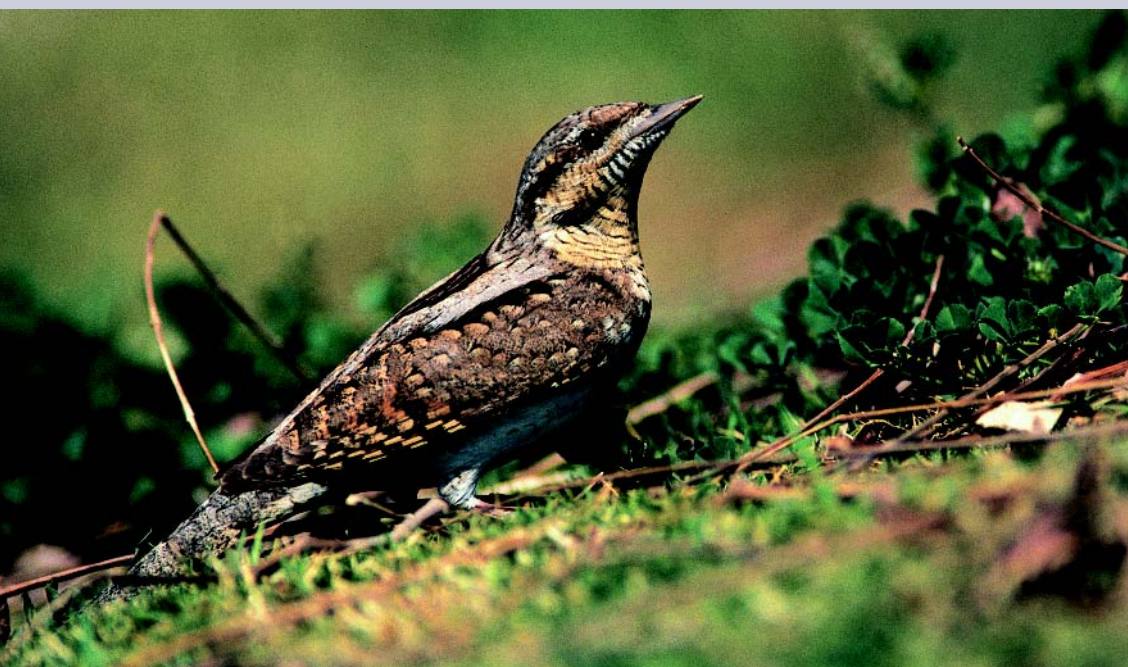

Mreža območij Natura 2000 je ključni steber varstva narave v Evropski uniji. Je tudi priložnost, da Slovenija zavaruje svojo naravno dediščino, ki je v primerjavi z zahodnoevropsko zelo dobro ohranjena. Zdaj je čas odločitev in dejanj.

- Po strokovnih kriterijih opredeljena območja bodo podlaga za nadaljnje aktivno varovanje, v katerem bodo sodelovali prebivalci teh območij, strokovnjaki za zavarovane vrste in državne institucije, odgovorne za varovanje biodiverzitete.
- Pri razvoju območja bodo upošteevane socialne, kulturne in lokalne značilnosti območja ter smernice varstva narave.
- Za ohranjanje in razvoj teh območij bodo na voljo finančna sredstva Evropske unije, pa tudi nadomestila iz državnih sredstev.
- Kmetje in lastniki zemljišč se bodo lahko vključili v kmetijsko okoljski program in prejeli nadomestila za izgubo prihodka, ker kmetujejo na naravi bolj prijazen način.
- Prebivalci območij bodo dobro obveščeni o aktivnostih na njihovem območju, tudi o prednostih, ki jih prinaša takšna oblika zavarovanja, in o možnostih razvoja območja.
- Presoje vplivov na okolje bodo preprečile izvajanje okolju škodljivih projektov.

Imamo izjemno priložnost, da z izdelanim mehanizmom Nature 2000 ohranimo našo najpomembnejšo naravno dediščino. Bogato jo namreč lahko unovčimo v turistični ponudbi naše dežele. Ohranjena narava je navsezadnje eden naših največjih kapitalov, ki jih premoremo.

Stanje mreže Natura 2000 v Evropi

Evropska unija že več kot deset let oblikuje mrežo Natura 2000. Do Marca 2002 je bilo v Evropski uniji razglašanih 2.885 SPA območij, s skupno površino več kot 232.000 km². Opredeljenih je bilo tudi 14.192 območij zavarovanih po Habitatni direktivi, skupne površine 436.887 km². Različne države so opredelile različno število območij, odvisno od ohranjenosti narave. Skupne površine predelov Natura 2000 se gibljejo med 15 in 25% ozemlja posamezne države.

V Sloveniji predlagana SPA območja predstavljajo 24% celotne površine Slovenije, kar znaša 4.965 km². Koliko bo območij SAC še ni popolnoma znano, saj raziskave še potekajo.

V sosednji Avstriji, ki se je Evropski uniji pridružila januarja 1995, so razglasili 210 območij Natura 2000. Po Habitatni direktivi jih je zavarovanih 160 in po Ptičji direktivi 95. Vsa pa predstavljajo 16% celotne površine Avstrije.

Dodatne informacije o projektu Natura 2000

- Božič, L. (2003): Mednarodno pomembna območja za ptice v Sloveniji 2. Predlogi posebnih zaščitnih območij (SPA) v Sloveniji. DOPPS, Monografija DOPPS št. 2, Ljubljana.
- <http://www.natura2000.gov.si>
- <http://europa.eu.int/comm/environment/nature/natura.html>

Namen delovanja DOPPS je varovanje ptic in njihovih habitatov, z raziskavami, naravovarstvenimi aktivnostmi, popularizacijo ornitologije, publicistično in izobraževalno dejavnostjo ter sodelovanjem z drugimi vladnimi in nevladnimi organizacijami in vladnimi službami.

Informacije:

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) – BirdLife Slovenia, p.p. 2722, 1001 Ljubljana, tel. 01 / 544 12 30, fax. 01 / 544 12 35, e-pošta: dopps@dopps-drustvo.si

Besedilo: Mateja Nose

Strokovni pregled: Damijan Denac, Tomaž Mihelič

Fotografije: Luka Božič, Peter Buchner, Damijan Denac, Dare Fekonja, Peter Legiša, Tomaž Mihelič, Dietmar Nill, Borut Štumberger, Josef Timar

Lektura: Jasna Kamin

Prelom / tisk: Studio Kreator / Tiskarna Jože Moškrič d.d.

Naklada: 20.000 izvodov

Izvedbo projekta je omogočila Delegacija Evropske komisije v Republiki Sloveniji.

DOPPS-BirdLife Slovenia, april 2003

Skupaj za ptice in ljudi

ŽIVLJENJE NISO LE BESEDE

WWW.MOBITEL.SI

Program malih projektov

**SVETLA PRIHODNOST
VARSTVA NARAVE**

UVOD

Posledica razvoja tehnologije, ekonomije, kmetijstva in drugih dejavnosti človeka v Evropi je bila predvsem izginjanje naravne dediščine. Spremembe so bile najbolj izrazite v nižinah in drugih človeku lažje dostopnih predelih. Tako so postopno izginjala predvsem mokrišča, slana in sladka, poplavni gozdovi in travniki, do velikih sprememb pa je prišlo tudi v kulturni krajini. Predeli, ki jim je kljub naravi nenaklonjeni preteklosti uspelo ohraniti prvo bitno podobo so danes zatočišča številnih močno ogroženih živali in rastlin, zato je njihovo ohranjanje naša dolžnost.

Projekt Evropske unije »Natura 2000« je namenjen ohranjanju območij mednarodno pomembnih habitatov, živalskih in rastlinskih vrst. Po enotnih merilih izbrana območja sleherne države tvorijo skupaj mrežo, temelj čezmejnega varstva in ohranjanja naravne dediščine. Tudi Slovenija je pred vključitvijo v EU dolžna opredeliti svoja, mednarodno pomembna območja »Natura 2000«.

Območja »Natura 2000«

Natura 2000 združuje in povezuje v celoto dva tipa območij.

Posebna območja varstva (Special protected areas - **SPA**) so opredeljena po določilih **Direktive o ohranjanju prostoživečih vrst ptic** (79/409/EEC). Območja so izbrana z namenom varovanja ogroženih in redkih vrst ptic, in vključujejo tako gnezdišča kot pomembna počivališča selečih se ptic.

Razglasitev območij SPA je naloga vsake države članice EU. Določitev SPA območij poteka po mednarodno priznani metodologiji svetovne zveze za varstvo ptic BirdLife International. V Sloveniji je predloge teh območij izdelal DOPPS in jih predstavil ter utemeljil v knjigah Mednarodno pomembna območja za ptice (1 in 2).

Posebna ohranitvena območja (Special Areas of Conservation - **SAC**) so določena po **Direktivi o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst** (92/43/EEC). Habitatni in vrste, navedene v direktivi, potrebujejo posebno varstvo.

Opredeljevanje območij SPA in SAC poteka ločeno, območja sama pa se logično tudi prekrivajo. Poleg opredelitve območij pa morajo v bodočih državah EU prenesti tudi zahteve obeh direktiv v svojo zakonodajo, ter s tem omogočiti učinkovito delovanje mreže Natura 2000.

NATURA 2000

- kakšne posledice utegne imeti naš vstop v EU na naravno bogastvo Slovenije

K ohranjanju in varstvu biotske pestrosti neločeno sodi trajnostno in sonaravno kmetovanje; intenzivno kmetijstvo je na primer eden najpomembnejših dejavnikov ogrožanja ptic. Človekove dejavnosti na območjih Natura 2000 ne smejo zmanjševati naravne vrednosti okolja, temveč mu morajo biti prilagojene. To pa je lahko za prebivalce velika prednost, saj je zdrava hrana pridelana z ekstenzivnim, starožitnim načinom vse bolj cenjena dobrina z vedno večjo tržno vrednostjo. Poleg skrbi za svoje telo z uporabo teh produktov ohranjamo tudi ogrožene ptice, rastline, habitate in tradicionalno regionalno kulturo.

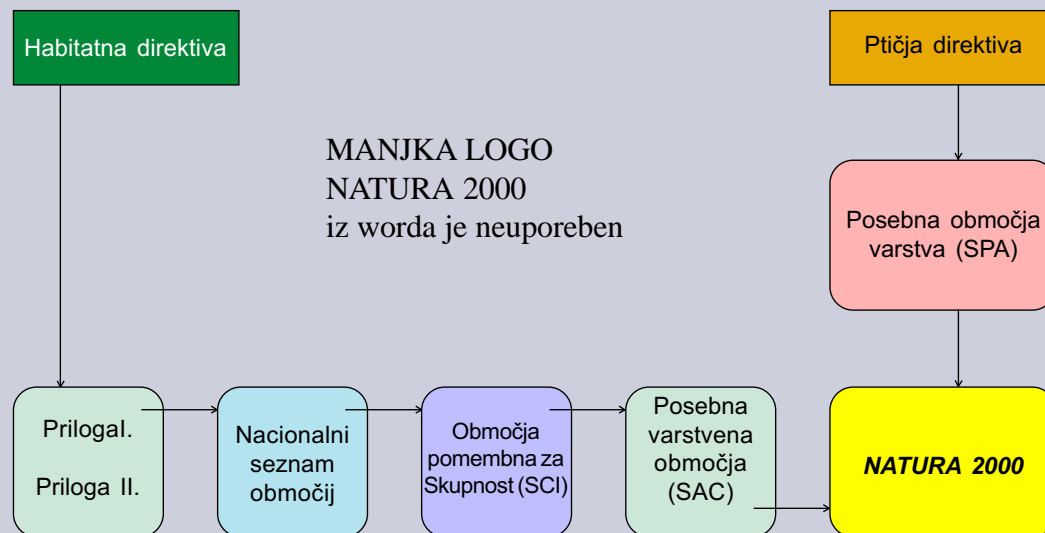
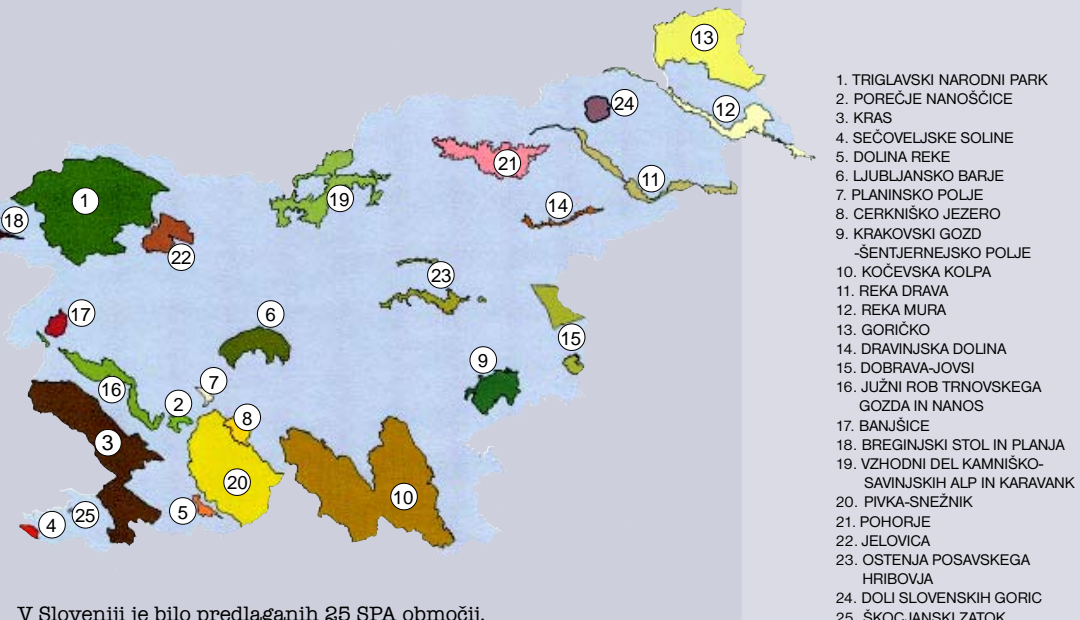
Namen Nature 2000 je tako vzpodbujanje nujno potrebnih aktivnosti za ohranjanje biotske pestrosti. Ker je velik delež le te odvisen od bivališč v kulturni krajini bodo k aktivnostim sodila na primer tudi priporočila za ohranjanje visokodebelnih sadovnjakov, raznih travnišč in gozdov, in ne prepovedi ali omejitve.

NATURA 2000

- pravno varovanje v Evropski uniji

Razvoj mreže območij Natura 2000 vsebuje tudi okvirje pravnega varovanja naravne dediščine na teh območjih. Z vstopom v EU bo morala Slovenija v svoji zakonodaji upoštevati vse zahteve in določila iz t. i. Ptičje in Habitatne direktive. V zakonodajo bo lahko vnesla strožja določila, nikakor pa ne milejših in ohlapnejših. Nekatero skupino živali, na primer velike ujede, potrebujejo za normalen razvoj zelo velika območja, ki so v celoti prevelika, da bi jih ščitili z opredeljevanjem Posebnih varstvenih območij. Za varovanje teh vrst je potrebno ohraniti ali vzpostaviti primerne pogoje tudi zunaj njih. Zato za ohranjanje narave ni dovolj le varovanje območij Natura 2000 temveč tudi siceršnje čimbolj naravi prijazno izkoriščanje vseh virov.

Shema opredeljevanja Natura 2000 območij